

بسم الله الرحمن الرحيم

عنوان :

دستاوردهای حکمرانی مطلوب از دیدگاه نهج
البلاغه و امام خامنه‌ای (حفظه‌الله)

نویسنده‌گان:

زینب احمدی

نسرین رنجبری تمیانوئی

چکیده : مسئله حکمرانی همواره از ابتدای تاریخ بشر تاکنون مطرح بوده و به تبع آن هر حکومت دستاوردهایی دارد. هدف از تحقیق پیش رو آن است که دستاوردهای حکمرانی مطلوب را بشناسیم.

چرا که وجود حکومت در جامعه ضرورت اجتماعی گریز ناپذیر است که هیچ جامعه بشری نمی‌تواند از آن بی‌نیاز باشد. (کتاب حکومت و عدالت اجتماعی در دوران علی (علیه السلام) صفحه ۲۳) هدف از حکومت در اسلام با سایر حکومتها تا حدودی متفاوت است؛ به طوری که در دیدگاه اسلامی حکومت، ابزاری است در دست زمامدار برای اینکه اقامه قسط و عدل کند. و همچنین حکومت اسلامی حرکت به سوی الله است. (کتاب حکومت و عدالت اجتماعی در دوران علی (علیه السلام) صفحه ۲۶) در این تحقیق به روش توصیفی به جمع آوری دستاوردها از دیدگاه نهج البلاغه و امام خامنه‌ای (حفظ الله) پرداخته شده است. نتیجه‌ی حاصل آنکه دستاوردهای حکمرانی مطلوب در دیدگاه آیت الله خامنه (حفظه الله) همان دست آوردهای مطرح شده توسط امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) است. مقصد حاصل حکمرانی مطلوب نیز یکی می‌باشد .

واژگان کلیدی : دستاورد - حکمرانی - حکمرانی - مطلوب - نهج البلاغه

مقدمه : هر حکومتی در طول تاریخ به طور قطع دستاوردهایی داشته است . بدیهی است که حکومت تراز که بر اساس دیدگاه نهج البلاغه باشد دستاوردهای مطلوبی خواهد داشت . همچنین دیدگاه ولی امر مسلمین برخواسته از دیدگاه نهج البلاغه است .

شناخت دستاوردهای یک حکومت از این جهت دارای اهمیت است که مایه‌ی امید به آینده‌ی آن حکمرانی خواهد بود . حکومتی مطلوب است که مردم در بنای آن حکومت نقش دارند و خواهان آن حکمرانی هستند . زمانی می‌توانیم بگوییم حکمرانی مطلوب که نقش مردم در بنا و بقای آن حکومت اساسی است . شناخت دستاوردهای حکمرانی به بقای آن حکومت می‌انجامد . و از آن جهت دارای اهمیت است که عامل امید به آینده و رضایت از شیوه‌ی حکمرانی می‌شود .

مفهوم شناسی :
در لغت :

حکمرانی: فرمانروایی - فرماندهی (دیکشنری آبادیس)
مطلوب : پسندیده - خواسته - دل پذیر - دل خواه -
شاپسته (دیکشنری آبادیس)
دستاورد : آنچه که در راه بهبود بدست آمده است -
پیشرفت (سایت واژه یاب)

آیند.

۵- پیشرفت همه جانبه :

اگر بخواهیم در یک نگاه کلی مطلوبیت یک حکومت را مورد بررسی قرار دهیم، اولین گزینه توجه به پیشرفت های آن حکومت در همه‌ی جنبه‌هاست. در خصوص حکومت تراز این پیشرفت‌هه همه جانبه را هم در بُعد مادی و معنوی باید در نظر گرفت. چرا که بی‌شک حاکمیت مطلوب دینی به دنبال پیشرفت در ساحت وجودی انسان در جوامع است.

اصل دین، پیروان خود را از تسليیم شدن در مقابل ظلم منع می‌کند.

و به مقابله‌ی با ظالم تشویق می‌کند؛ اسقرار دین عدالت و آزادی و معنویت و پیشرفت را به زندگی انسانها پیشنهاد می‌کند. (۱۳۸۹/۰۷/۲۷)

بیانات در اجتماع بزرگ مردم قم

این موارد پیشرفت در همه‌ی جهت‌ها را متذکر می‌شود.

توجه به این نکته ضروری است که؛ پیشرفت منهای عدالت، از نظر اسلام اصلاً پیشرفت نیست. (۱۳۹۰/۰۱/۰۸)

بیانات در جمع مردم و کارکنان صنعت نفت عسلویه)

بنابراین پیشرفتی که در حکمرانی مطلوب باید باشد پیشرفت همراه با عدالت و همه جانبه است.

۶- دست یابی به عدالت :

عدالت دغدغه‌ی همیشگی و تاریخی بشر بوده و به تبع احساس نیاز به عدالت که در طول تاریخ تا امروز در مردم عمومیت داشته است. و متفکران بشر، فیلسوفان و حکما در این مقوله وارد میدان شدند و دغدغه‌ی آنها نیز بوده است. بنابراین از قدیم‌ترین دورانهای تاریخ تا امروز درباره‌ی عدالت و عدالت اجتماعی به همین معنای عام، بحث شده است و نظریه داده شده؛ ولی نقش ادیان استثنائی است. یعنی آنچه که ادیان در طول زمان راجع به عدالت گفتند و خواستند و اهتمام کردند، بی‌نظیر و استثنائی است. در نظرات حکما و اندیشمندان، آن اهتمام ادیان مطلقاً مشاهده نمی‌شود. (۱۳۹۰/۰۲/۲۷)

بیانات در دومین نشست اندیشه‌های راهبردی (بنابراین بالا ترین دستاورد در حکمرانی رسیدن به عدالت است. در بسیاری از حکمرانی‌ها به این نکته توجه و بسا شعار‌هایی داده شده).

اما اسلام و قرآن بهترین نوع آن را ارائه داده اند .
دست آوردهای دیگری چون :
۱- تأمین آزادی

۲- هویت بخشی به ملت مسلمان
نیز از دستاوردهایی است که از منظر آیت الله خامنه‌ای (حفظه الله تعالى) به آن پرداخته شده است .

نتیجه :

از دستاورده حکمرانی مطلوب عدالت است . چنان که در خطبه‌ها و نامه‌های نهج البلاغه بسیار به آن اشاره شده . و از اصول اصلی حکومت علوی است . در دیدگاه امام خامنه‌ای (حفظه الله تعالى) نیز به اهم بسیار اشاره شده و پیشرفت را همراه با عدالت بیان فرموده اند . و همچنین عدالت را در تمام ساحت‌های آن اعم از عدالت اقتصادی بیان فرمودند . حاکمیت دین نیز به عنوان اصل اساسی است که باید به آن توجه کرد چرا که عمل به اسلام ناب محمدی درست همان نسخه‌ای است که خداوند در ساحت تشریع عالم برای حکومت در نظر گرفته است ، حکومتی که دنیا و آخرت را شامل می‌شود . و این اهم همراه با مردم سalarی است ، آن چنان که امیرالمؤمنین علی (علیه

السلام) در نامه ۵۳ خطاب به مالک اشتر، ایشان را به مردم گرایی و حق گرایی سفارش فرمودند . در نگاه امامین انقلاب نیز این اهم آمده و مردم سالاری دینی از گفته هایی است که با جمهوری اسلامی ایران همراه شده است . احیای عزت ، تأمین آزادی و مبارزه با فساد نیز در حکمرانی است که دینی باشد و از دستاوردهای مطلوب آن به شمار می رود .

منابع :

- ۱- دیکشنری آبادیس
- ۲- سایت واژه یاب
- ۳- دشتی - محمد - چاپ اول - ۱۳۹۰ - ترجمه نهج البلاغه- نشر سبب سبز .
- ۴- فخریان- اسماعیل- چاپ سوم - پاییز ۱۴۰۲- ولایت و انسان سازی- نشر شهید کاظمی.
- ۵- نیکوبرش- فرزانه- چاپ اول - فروردین ۱۳۸۶ - کتاب حکومت و عدالت اجتماعی در دوران علی (علیه السلام) - ناشر نغمه نواندیش.
- ۶- پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری <https://farsi.khamenei.ir>